

Tsjekkoslovakisk ulvehund: Forbudt uten faglig grunn

Lobbyister påvirket Justisdepartementet til å forby Europas yngste FCI-godkjente hunderase, den tsjekkosllovakiske ulvehunden i Norge. Fagfolk kritiserer forbudet. Norsk Kennel Klub skriver rett ut at forbudet ikke er faglig begrunnet, men er basert på private særinteressers kontakt med departementet. Her er historien om rasen, og om hvordan forbudet kom i stand.

Tekst: Per Olav Christensen

Konsekvensen av forbudet er at norske hundeeiere mister muligheten til å bli kjent med en hunderase med et tydelig kroppsspråk, klare signaler, høy angrepsterskel og lite negativt stress. Runar Næss, norsk fagmann på ulve- og hundeatferd, berømmer atferden til de mange hundene som han møtte i 2001. Kombinere det beste.

I 1955 startet ingeniøren Karel Hartl et kynologisk forsøk ved å pare hund med ulv ved en av grensevaktens hundestasjoner i det daværende Tsjekkoslovakia. Forsøket vakte stor interesse blant kynologer, oppdrettere og andre som deltok, og endte med republikken

Slovasias nasjonale hunderase: Den tsjekkosllovakiske ulvehunden. Formålet med eksperimentet var å skaffe rede på avkommets fertilitet, dominansnivået til ulv og hund, hvor tilpasningsdyktige avkommet ble, og å studere arvbaheten i ulvens og hundens ulike karakteristika.

Videre ville Hartl studere ulvens nedarvbare atferd sammenlignet med hundens, og få statistikk på dette. I 1964 ble eksperimentet foreløpig analysert. Konklusjonen var at blandingsrasen viste et høyt immunitetsnivå i tøffe klimaforhold, og at både unge og voksne hadde en utmerket helsetilstand. Likheten med ulv, deretter til schäferhund, dukket opp i tredje generasjon, men hundene var likevel forskjellig fra stamforeldrene. Av utseende var blandingshundene svært homogene, og psykologiske tester bekreftet deres anvendelighet. Det var ingen forskjell m h t læring og trening mellom grensevaktens tjenestehunder og fjerde generasjons blandingshunder, og praktiske prøver viste at avkommet etter krysningene var fysisk sterkere, mer utholdende og tilpasset seg raskere harde klimatiske forhold enn grensevaktens hunder, som anses å være blant de beste i verden. Med bakgrunn i disse resultatene søkte opphavsmannen Hartl den tsjekkosllovakiske kennelklubben om godkjenning av hundene som egen rase.

Utviklingen videre

Den tsjekkosllovakiske ulvehunden

knytter seg sterkt til føreren sin. For hundene skapte det problemer når de måtte forholde seg til hundeførere som kom og gikk og Forsvaret avviklet derfor sitt engasjement i forsøket på slutten av 1960-tallet. Gruppen bak eksperimentet besluttet å føre arbeidet videre som et sivilt prosjekt ledet av major Frantisek Rosik, nestkommanderende for grensevaktens hundetjeneste. I 1983 hadde hundene funnet sin endelige form og stamboken ble lukket. Eksteriøre trekk fra forfedrene forteller om rasens opphav, men klare forskjeller markerer avstanden fra dem. Ingen som ser en tsjekkosllovakisk ulvehund er i tvil om at rasen er unik, og ikke kan forveksles med noen annen.

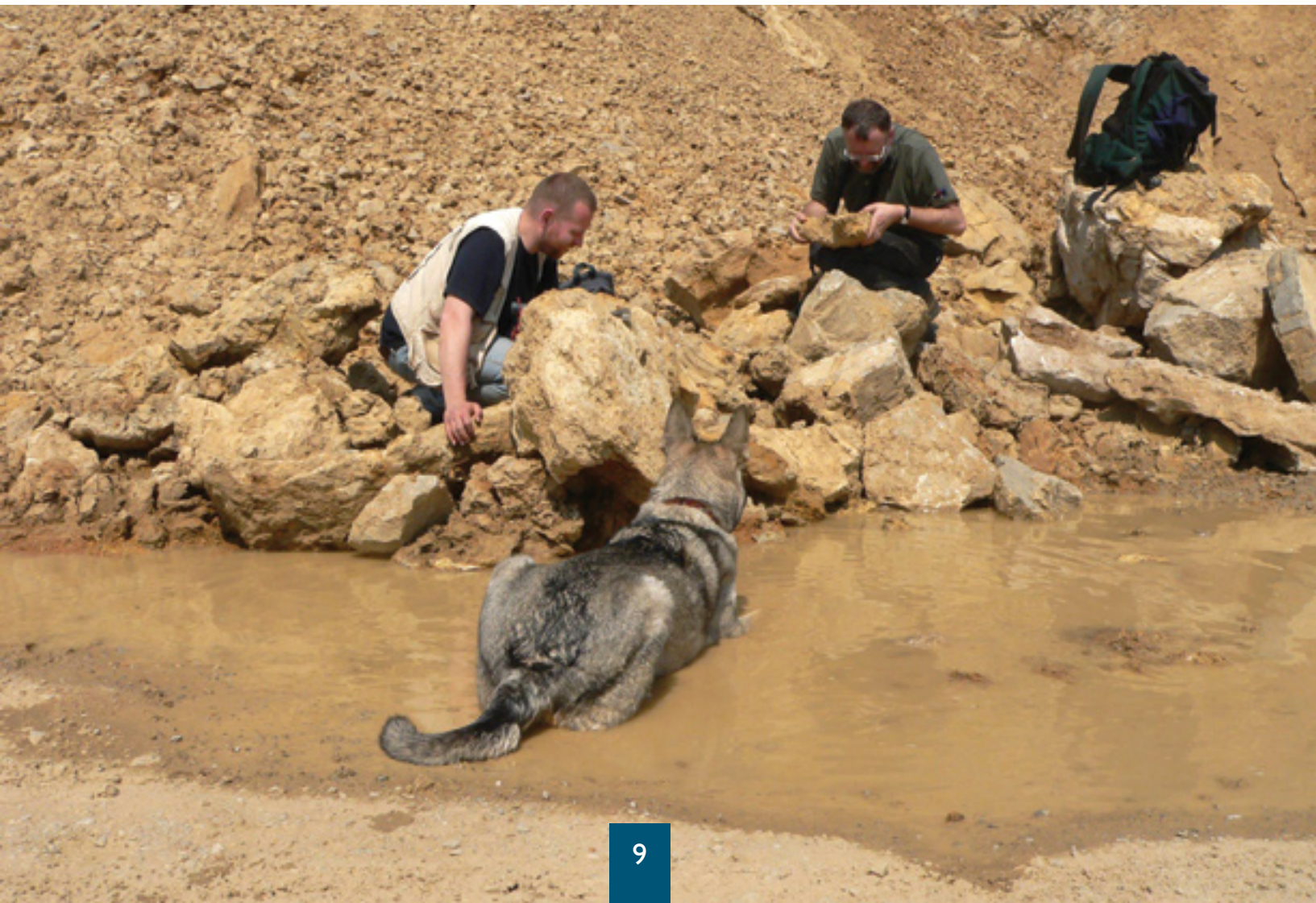
Den tsjekkosllovakiske kennelklubben godkjente tsjekkosllovakisk ulvehund som nasjonal rase i 1982 og den ble internasjonalt godkjent av FCI i 1989. Den nasjonale rasehundklubben ble etablert i 1983, og søsterklubber finns i de fleste europeiske land. På internett formidler wolfdog.org informasjon og diskusjoner på ti språk. Helt fra starten har avlen foregått hos sivile oppdrettere. Informasjon om hundene, inklusiv blodtester, er samlet i et eget avlsregister. Hvert år gjennomføres samlinger hvor mentale egenskaper, funksjonalitet, og eksteriør vurderes mot rasens skrevne standard.

Dagens eiere

Den tsjekkosllovakiske ulvehunden er allsidig og utholdende, og er en god turkamerat. For friluftsmennesker er den ypperlig som kløv- og trekkhund. Ute i verden setter man størst pris på rasens bruksegenskaper. Vi møter hundene bl.a. i lydighet, agility, feltspor, RIK/IPO og det gjennomføres egne konkurranser hvor hundenes mentale egenskaper, fysikk og utholdenhet utfordres. Raseklubbene

arrangerer samlinger hvor eiere fra hele Europa møtes til diskusjoner, kurs og trening, med inntil hundre hunder til stede. På utstillinger og konkurranser deltar eiere fra tenåringer til pensjonister med hundene sine. I disse konkurransene er det like mange kvinner som menn som deltar, og aldersspennet strekker seg over tre generasjoner.

Læring, trening og adferd

Litt om den tsjekkosllovakiske ulvehundens adferd og eiernes erfaringer.

Rasen er lettleret og lærevillig, men valper og unghunder mister fort interessen ved hyppige repetisjoner av samme øvelse. Tilpassede intervaller, vekslende oppgaver og positiv forsterkning går som en rød tråd gjennom all trening. Hundene belønnes best med mat.

Valper er aktive, lekne og nysgjerrige og hilser overstrømmende på alle de møter. De voksne kan være reserverte ovenfor fremmede. De er observante, har raske reaksjoner og god hukommelse. Der de er ukjent bruker de alle sanser og "skanner" omgivelsene før de bestemmer hva de skal gjøre.

Atletisk og alert

Polske Rona skriver om sin hund: "Hun er i stand til å løpe mange kilometer ved siden av en sykkel, og etter en kort hvil er hun klar for å fortsette. Hun er ikke redd for høyder og klatrer i bratte fjellvegger. I steinbruddene (min mann er geolog) balanserer hun på kanten av avgrunnen og i de mørke grottene går hun foran ham. Hennes måte å omgå hindringer viser hennes evne til strategisk tenking og til å forutse farer."

Margo skriver at ved første gangs innlæring av IPO provoserte figuranten hundene ved å rope og gjøre utfall mot dem. Alle hundene bjeffet og rykket i lenkene unntatt ulvehunden som sto stille og så på. Da figuranten oppførte seg truende mot ulvehunden plasserte den forbena i lekeposisjon og inviterte figuranten til lek. Liknende atferd vises ved en funksjonsanalyse hvor figuranten kommer løpende kledd i ei vid kappe og med hette over hodet, slår ut med armene og truer hunden. Denne står stille og ser på

skremslet som kommer mot den. På noen meters avstand stanser figuranten, tar av hetta og setter seg med ryggen til hunden, som da går fram og slikker ham i ansiktet. De to beskrivelsene viser rasens evne til å skille liksomatferd fra reelle trusler. Selv om figurantene i begge tilfellene truet hundene, tolket hundene atferden som ikke-aggressiv. Den ene hunden inviterte til lek, den andre viste tillit ved å slikke figuranten i ansiktet.

Innlæring basert på aggresjon og jaktlyst er i de fleste tilfeller bortkastet. I Margo's beskrivelse av innlæring av IPO inviterte hunden figuranten til lek – og fra leken utvikles øvelsene videre.

Dempende signaler

Den tsjekkosllovakiske ulvehunden er defensiv og tilbakeholdende og møter aggresjon med dempende signaler.

Hundene er sosiale og sterkt bundet til familiens medlemmer enten de går på to eller fire. Den sterke bindingen kan ha negative sider. Ved eventuell omplassering tar det lang tid for nye eiere å vinne hundens tillit, noe som tidligere ble observert hos Grensevaktens hunder.

Som redningshund

Hundene brukes i utlandet blant annet som ettersøkningshunder og redningshunder. Italienske Viberti forteller hvordan Italia fikk sine første to tsjekkosllovakiske ulvehunder godkjent i redningsbruk, både til søk i skogsområder og i ruiner.

"De gjorde det best av alle i gruppen", skriver han, og forteller hvordan hundene er både tilpasningsdyktige og nøyaktige i nesebruk. I motsetning de andre hundene, som varslet kun at "noe er her", så var de tsjekkosllovakiske ulvehundene dyktige i id-

søk; - de snuste på noe som hadde tilhørt en person, og fant den riktige personen blant mange. Under godkjenningen var det flust med turister og jegere med hund som tråkket gjennom området, og mange andre redningshunder slet og feilmeldte. "Det var en dag uten vinddrag i luften, så det var tøft for disse hundene som foretrekker å begynne søket med å snuse i luften (overvær) før de setter nesene i bakken. Det er imponerende å se hvordan de arbeider, og arbeidsmåten er helt forskjellig fra andre hunder. Innlæring tar tid, men når de vet hva de skal gjøre har de en arbeidsvilje som overgår alle andre".

Artikkelforfatteren har mangeårig erfaring fra brukshundarbeid fra bl.a. lavine- og fjellredningstjeneste i Forsvaret.

Dette skjedde..

Dette skjedde da den tsjekkosllovakiske ulvehunden ble forbudt i Norge. Det er en skremmende historie om hvordan en godkjent hundrase kan forbys takket være enkeltpersoner som aldri har møtt et eksemplar av arten.

* Som grunnlag for sin anbefaling om å forby tsjekkosllovakisk ulvehund benyttet Justisdepartementet informasjon fra høringsinstanser uten faglig kompetanse, men med spesiell interesse av å forby hunder som av utseende kan minne den uinvidde om ulv. Ifølge Norsk Kennel Klub (NKK) er forbudet ikke faglig begrunnet.

* To enkeltpersoner, som Departementet benevner som høringsinstanser og som er de eneste som nevner rasen ved navn, har vært sentrale pådrivere av forbudet mot tsjekkosllovakisk ulvehund. Den ene er lokallagsleder for Folkeaksjonen for en ny rovdyrpolitikk, en forening som har som uttalt mål å få fjernet ulv fra norsk fauna. Den andre er en forhenværende hundetrener med uttrykte sympatier for denne folkeaksjonen. Deres aggressive forsøk på å skape en opinion mot rasen inneholder systematisk innsamling og misbruk av data, det skrives om overvåking av privat eiendom, påvirkning av naboer, bevisst formidling av uriktige opplysninger og i media antydes at eieren trolig begår faunakriminalitet siden det i hans nabofylke visstnok er observert blandinger mellom ulv og hund.

* Høringsinstansenes begrunnelse for

å forby rasen var faren for å forveksle valper etter paringer mellom ulv og tsjekkosllovakisk ulvehund med ulv. De skriver videre at rasen ikke hører hjemme i norsk natur, dessuten også at "dens høye jaktlyst gjør den farlig for barn som løper og faller" og at det er en rase som "krever mye av sin eier".

* Den forhenværende hundetreneren har i media og i brev til bl.a. Storting og styringsverk arbeidet spesielt aktivt for å få rasen forbudt og skriver han til Stortinget bl.a. at "tsjekkosllovakisk ulvehund ble konstruert av "sovjethæren" som en billig og svært farlig grensebeskytter i det tidligere Øst-Europa...". I et annet brev skriver han om "de hundene som jeg har sett i Norge". Det første er, som vist i hovedartikkelen, direkte feil – det andre utsagnet er i beste fall tvilsomt. I Norge finnes bare ett eksemplar av rasen og det har verken høringsinstansene eller Departementets rådgivere sett. Det har tidligere aldri vært tsjekkosllovakiske ulvehunder her i landet.

* Den forhenværende hundetreneren påstår å kjenne rasen fra kurs i Tsjekkia, men den tsjekkiske rasehundklubben og andre mulige arrangører avviser at han har deltatt på slike.

* Høringsinstansene og Justisdepartementets rådgivere har ingen annen kunnskap om rasen enn den som er tilgjengelig for alle på internett, og der finnes det intet som kan forsvare et

forbud. Dette innrømmer departementet, men velger likevel å forby rasen ganske enkelt fordi det finnes ulv i dens opphav.

* Under forarbeidene til loven mottok departementet store mengder informasjon og dokumentasjon, blant annet fra den slovakiske kennelklubben som har femti års rasekunnskap og er internasjonal garantist for rasens standard. Faktaopplysninger fra oppdrettere, eiere og andre interesserte med entydige positive signaler om rasens egenskaper og bruksvennlighet ble ignorert og ikke viderefremmet til lovgiverne.

* Det finnes mye, dokumentert kunnskap og undersøkelser om tsjekkosllovakisk ulvehund, innhentet i forsøk gjennom årtier. Disse viser at rasens jaktinstinkt ikke skiller seg fra og i mange tilfeller er lavere enn schäferhundens, som opprinnelig er en gjeterhund og har langt mindre jaktlyst og selvstendighet enn for eksempel polare hunderaser som ikke er blitt forbudt i Norge. Er man interessert i fakta vil en også finne forskning som viser at det bare tar noen få generasjoners avl før ulvens mentalitet er borte.

* Til tross for dette har Justisdepartementet valgt å legge vekt på lobbyarbeidet til særinteresser uten faglig kunnskap eller kjennskap til rasen. Når dette er den standard departementet velger å legge seg på, er det grunn til også å være bekymret for fremtiden til andre hunderaser i Norge.